

Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU ettepanek Euroopa Liidu kliimamääruse muutmiseks

Otsuse ettepanek koordinatsioonikogule

Kujundada seisukoht

Kaasvastutaja sisendi tähtpäev: 01.08.2025

KOKi esitamise tähtpäev: 06.08.2025

VV esitamise tähtpäev: 14.08.2025

Subsidiaarsuse tähtpäev: 02.10.2025

Seisukoha valitsusse toomise alus ja põhjendus

- Algatuse reguleerimisala nõuab vastavalt Eesti Vabariigi põhiseadusele seaduse või Riigikogu otsuse vastuvõtmist, muutmist või kehtetuks tunnistamist (RKKTS § 152¹ lg 1 p 1);
- Algatuse vastuvõtmisega kaasneks oluline majanduslik või sotsiaalne mõju (RKKTS § 152¹ lg 1 p 2);
- Seisukoha võtmist peab oluliseks peaminister või minister (VVS § 20¹ lg 2).

Vastutav ministeerium: Kliimaministeerium

Kaasvastutajad: Justiits- ja Digiministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Rahandusministeerium, Regionaal- ja Põllumajandusministeerium, Välisministeerium, Sotsiaalministeerium, Haridus- ja Teadusministeerium

Sisukokkuvõte

Euroopa Komisjon avaldas 2.07.2025 ELi kliimamääruse (*European Climate Law*) muudatusettepaneku (COM (2025) 524). Kliimamääruse peamine eesmärk on vähendada ELi kasvuhoonegaaside heitkoguseid 90% võrra aastaks 2040 võrreldes 1990. aasta tasemega. See eesmärk on vaheetapp ELi varem seatud eesmärkidele vähendada heitkoguseid 2030. aastaks 55% ja saavutada kliimanetraalsus 2050. aastaks. 2040. aasta eesmärk täidab seni puudunud lüli teel kliimanetraalsuse saavutamise poole.

Kliimamääruse eesmärkide täitmiseks nähakse eelnõus ette uusi elemente:

- **Rahvusvaheliste süsinikukrediitide kasutamine**

Alates 2036. aastast võib kuni 3% ELi 1990. aasta netoheitmest katta rahvusvaheliste süsinikukrediitidega. See tähendab, et riigid saavad rahastada arengumaade kasvuhoonegaaside heite vähendamise projekte ja arvestada saadud tulemusi oma kliimaeesmärgi täitmisel.

- **Negatiivsete emissioonide arvestamine**

ELi heitkogustega kauplemise süsteemi (ETS) raames võib eesmärgi saavutamiseks arvestada sektorites, kus heidet on keeruline vähendada, ka negatiivseid emissioone, sealhulgas looduslikke süsiniku sidumise protsesse ja tööstuslikke süsinikueemaldustehnoloogiaid.

- **Sektoritevaheline paindlikkus**

Liikmesriikidel on vastavalt riiklikele oludele võimalus tõsta sektorite vahel kvoodikohustust ümber vastavalt sellele, millised majandussektorid panustavad heitkoguste vähendamisse kõige rohkem või vähem. Näiteks saab maakasutussektori kehvemaid tulemusi tasakaalustada jäätmekäitluses või transpordis saavutatud paremate tulemustega.

Kliimamääruse reeglid kehtivad kõigile ELi liikmesriikidele ning hõlmavad kõiki majandussektoreid, sealhulgas energeetikat, tööstust, transporti, põllumajandust ja ehitust. Eesmärgi jaotumine eri sektorite ja poliitikavaldkondade vahel lepitakse kokku eraldi valdkondlikes õigusaktides. Ettepanekut hakatakse arutama liikmesriikide ja Euroopa Parlamendiga eesmärgiga jõuda kokkuleppele käesoleva aasta sügisel.

Kas EL algatus reguleerib karistusi või haldustrahve? Ei

Kas nähakse ette uue asutuse loomine (järelvalvelised või muud asutused)? Ei

Kas lahenduse rakendamine vajab IT-arendusi? Ei

Eesmärgid

1. Eesmärk - Ettepanek täidab Euroopa Komisjoni kohustust esitada seadusandlik ettepanek EL-i kliimaseaduse muutmiseks, et lisada sinna EL-i 2040. aasta kliimaeesmärk.

Mõju ja sihtrühm

Mõju valdkonnad

Majandus

Ettevõtlus

Ettepanek loob ettevõtetele pikaajalise kindluse ja suunise rohepöördeks, määrates 2040. aastaks ambitsioonika kliimaeesmärgi. Kõrge heitega sektorites (nt tööstus ja transport) tuleb teha märkimisväärsed ümberkorraldusi, kuid samas avaneb võimalus investeerida uutesse puhta tehnoloogia lahendustesse. Euroopa Komisjon toetab ettevõtteid puhta tööstuse leppe kaudu, pakkudes lihtsustatud riigiabi reegleid ja ligipääsu rahastusele. Erihoolet pööratakse väikese ja keskmise suurusega ettevõtetele, et vähendada halduskoormust ja parandada ligipääsu toetustele. Üldmõju sõltub sektorist ja riiklikest poliitikavalikutest.

Halduskoormus

Riigiasutuste halduskoormus tuleneb vajadusest üle vaadata ja kohandada olemasolevaid poliitikaid, uuendada riiklike energia- ja kliimakavasid (REKK) ning valmistuda 2040. aasta eesmärgi täitmise toetamiseks. Kuigi uusi aruandluskohustusi ei lisandu, eeldab see siiski täiendavat riigipoolset koordineerimist ja hindamist.

Ettevõtetele otsene halduskoormus määruse enda tõttu ei kasva, kuid tulevased rakendusmeetmed, eriti sektoripõhised (nt heitkoguste kauplemine), võivad tuua täiendavaid kohustusi (nt andmete esitamine, vastavushindamine) suure heitega sektoritele.

Põllu-, metsa- ja kalamajandus ning toiduainetööstus

Eesmärgi saavutamiseks on oluline suurendada looduslike süsinikusidujate, eelkõige metsade rolli, mis võib mõjutada metsade majandamist ja maakasutuse planeerimist. Põllumajanduses oodatakse heitmete vähendamist ja süsiniku sidumise suurendamist, mis võib eeldada uute praktikate ja tehnoloogiate kasutuselevõttu. Toiduainetööstusele võib mõju avaldada tarneahela kaudu, eriti kui suureneb surve vähendada keskkonnajalajälge. Otseseid meetmeid ettepanek ei sätesta, kuid suunab edasist poliitikakujundust ka nendele sektoritele.

Keskkond

Kliimamuutused

Ettepanekus sätestatakse eesmärk vähendada EL-is kasvuhoonegaaside heitkoguseid 90% võrra, et jõuda EL-is 2050. aastaks vähese süsinikuheitega majanduseni. Kavandatava 90% eesmärgiga saadab EL kogu maailmale signaali selle kohta, et EL jätkab kliimameetmete kursil, viib ellu Pariisi kokkuleppe ja jätkab koostööd partnerriikidega, et vähendada ülemaailmseid heitkoguseid ning panustab seeläbi üleilmsete kliimamuutuste ja sellega kaasnevate negatiivsete mõjude vastu võitlemisse.

Kaasamine

Kaasata kõik asjassepuutuvad partnerid ja huvirühmad.